
EEN SPEURTOCHT DOORHEEN OUDE FAMILIEPAPIEREN

Na het afsterven van de voorlaatste telg van het gezin August Clauwaert-Dhondt kwamen wij in het bezit van twee prachtige soldatenfoto's en een blikken doos met foto's en documenten. Leerrijk materiaal inzake familiegeschiedenis. Wijlen mijn vader Remi-Achiel Clauwaert (°Nazareth 5/2/1891 - + Gent 10/10/1978) was destijds ingedeeld bij de militieklas 1911.

Hij werd ingelijfd bij het 1ste Linierregiment (°) in de St. Pieterskazerne te Gent. Over zijn legerdienst heb ik hem nooit iets spectaculairs horen vertellen. Meestal ging het in de positieve zin.

Een Cie onderofficier moet echter een bepaalde indruk hebben gemaakt. De eerste sergeant-majoor, een Waal citeerde met de regelmaat van een klok een soort boutade:

“Premier sergeant-majoor Laplanche
Cinq galons sur chaque manche
qui a l' autorisation de supprimer
votre permission de dimanche”.

Maakte W.O. 1 mee en werd krijgsgevangen genomen tijdens een patroeljetocht aan de brug van Diksmuide. Verweer scheen nutteloos omwille van een vijandelijke overmacht.

Na een dagenlange treinreis zonder eten - met o.m. een urenlange tussenstop in het Gentse St. Pietersstation (1) kwam hij ter bestemming aan te Hamburg. Vooreerst was het een normaal kampeven tot hij werd tewerkgesteld bij een tuinbouwbedrijf in de omgeving van Hamburg. Als vervanging van de echtgenoot, welke eveneens onder de wapens was.

Het bracht een verbetering mee inzake voeding. Iedere dag moest hij per boot de Elbe oversteken om de groentenmarkt te bevoorraden.

Op het einde van de eerste wereldoorlog in 1918 werd hij bevrijd door muitende marinesoldaten van de Kriegsmarinebasis te Kiel (2).

Het fotoboek met tekst "Het Gent van toen" door A. Verbeke (1982) bracht ons een opheldering. Het 1ste Linierement was aanvankelijk gekazerneerd in de Citadel.

De Citadel werd opgetrokken onder het Hollands bewind. In 1819 besloot het Hollands bestuur de Stad Gent te versterken. De verdedigingslinie diende te worden gebruikt tegen Frankrijk.

Men vreesde voor een revanche na de nederlaag van Napoleon te Waterloo. In 1819 had een ontmoeting plaats tussen de hertog van Wellington, de Hollandse Inspecteur-Generaal Krayenhof en de Hollandse genieofficier Majoor Guy van Pittius. Deze laatste kreeg de verantwoordelijkheid van de uitvoering van de plannen.

In april 1823 werd de eerste steen gelegd. De vesting besloeg een totale oppervlakte van 43 Ha. De omwenteling van 1830 bracht een kentering. Met het slopen van de citadel werd een aanvang gemaakt in 1871 en is men begonnen met de inrichting van het huidige stadspark. Een aantal gebouwen bleven bestaan tot in 1907.

Een aantal eenheden artillerie- en infanterietroepen werden er gekazerneerd tot aan de voltooiing van de Leopoldskazerne in 1908.

Vanaf de Franse tijd tot na de 2e W.O. werd de St. Pietersabdij als kazerne gebruikt. Een van de maatregelen van de Franse Revolutie was een einde te maken aan de rol van de Kerk in de samenleving en de afschaffing van de kloosters. Het stadsbestuur verwierf in 1810 de abdij op voorwaarde dat de kazerne er zou komen.

Een voor ons niet nader bekende bron vermeldt dat in 1815 de Engelse Generaal Wellington op het St. Pietersplein een Engels leger in oenschouw nam. Het was in de periode van 1815 toen Lodewijk XVIII en het Franse Hof te Gent gevestigd waren.

In 1846 vroeg het Gents stadsbestuur aan architect Charles Leclerc-Restiaux om een marsveld (3) aan te leggen. In 1847 werden hiervoor de westelijke bijgebouwen gesloopt. Het werd de voorloper van het St. Pietersplein.

Tijdens de Hollandse periode werd de St. Pieterskazerne toegewezen aan de infanterie. De volksmensen spraken over de kleine- en de grote kazerne. Deze laatste was gelegen op de Kattenberg (4) of de huidige Leopoldskazerne.

Na de Belgische onafhankelijkheid werden in de St. Pieterskazerne talrijke voorzieningen aangebracht.

Vanaf 1849 ging op het St. Pietersplein de eerste halfvastenfoor door.

Tijdens de bezetting '40-44 vond de militaire formatie Vlaamse Wacht er een onderkomen. Na de bevrijding in 1944 werd het plein een tijdlang gebruikt als oefenveld voor het nieuwe Belgische Leger. Het bestond voornamelijk uit vrijwilligers.

In de naoorlogse periode nam de rijkswacht zijn intrek in de St. Pieterskazerne. Nadien kregen zij de gebouwen aan de Groendreef ter beschikking. In 1950 besloot het Stadsbestuur de gebouwen aan te kopen en er een cultureel centrum uit te bouwen. Pas in 1972 was de overdracht een feit.

Jos CLAUWAERT

GERAADPLEEGDE WERKEN

- Les monuments de la ville de Gand par Prosper Claeys (1905)
- Dagblad De Gentenaar van 4/1/68: Gentse parken - Het Citadelpark door Roger Martens (ps. Roger d' Exteyl)
- Het Citadelpark te Gent (V.T.B. Toeristische Bibl.) 1965 door Luc Lekens
- Ghendsche Tydinghe nr. 3 jg. 1986
- Gandavum nr. 3 - 1999
- De Gentenaar Magazine 13/3/98 en 21/9/99
- Encyclopedie van de Vlaamse Beweging deel 2 (1975)
- In het openluchtmuseum te Gent de Arteveldestad door Suzanne Janssens (1980)

NASCHRIFT

- (1) Dit werd ons medegedeeld door zijn oudste zuster Marie Clauwaert
- (2) De Duitse schrijver Theodoor Plievier schreef hierover met kennis van zaken een roman "s Keizers Koelies". Uitgave Coronaboek (1953)
Plievier diende tijdens de eerste wereldoorlog bij de Kriegsmarine en nam deel aan de matrozenopstand te Wilhelmshaven in 1918.
- (3) Het groot encyclopedisch woordenboek Verschuereen vermeldt: Marsveld: campus martius (lat. veld van Marsj) - aan mars gewijd veld in het oude Rome, waar krijgsoefeningen, verkiezingen en belangrijke rechtszittingen werden gehouden.
- (4) Het hoogste gedeelte van de St. Peterswijk en van de gehele stad was tot kort na de eerste wereldoorlog een van de slechtst befaamde wijken van de stad. Kattenberg was de naam van een grote cité, waar nu de universiteitsgebouwen zijn in de Jozef Plateaustraat. De sloping verliep in 1880. De straatnaam Kattenberg heeft niets te maken met de benaming van het huisdier. Een cat of chatte is een uitkijkpost van een versterking.
- (5) Vlaamse Wacht - militaire formatie tijdens W.O.II en opgericht in mei 1941. De Vlaamse Wacht werd opgericht met het oog op de aanstaande aanval op de Sovjetunie en talrijke bezettingstroepen het land moesten verlaten. De wachters namen de verplichting op wachtdiensten te vervullen onder en met de Duitse Wehrmacht op het grondgebied België en Noord-Frankrijk.
- (°) Oudere familieleden hebben mij heel lang geleden verteld, dat ik dolle pret had toen ik op de schoot van mijn moeder het lied aanhoorde "k Ben zo content bij het eerste regiment". Dit doet bij mij de vraag rijzen of dit met het regiment van wijlen mijn vader had te maken.